СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 218. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 18-го вересня 1940. | No. 218. Jersey City, N. J., Wednesday, September 18, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСУЄ ВІЙСЬКОВИЙ ЗАКОН

УСТАНОВЛЯЄ ВІЙСЬКОВУ РЕЄСТРАЦІЮ НА 16. ЖОВТНЯ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт підписав без проволоки закон про примусову військову службу, чим впровадив його в життя.

Рівночасно з тим він видав проклямацію, в котрій установив день 16. жовтня як дату реєстрації для всіх мужчин у віці від 21. до 35. року життя. До цеї реєстрації, як уряд сподівається, зголоситься коло 16 і пів міліонів осіб. Проклямація заповідає, що тхе, яка машинерія має перевести цю реєстрацію, буде видана пізніше інша проклямація.

До військової служби покличеться наперед 400,000 людей; вони почнуть свою службу з днем 1. січня. Другий такий контингент покличеться на весну. Військова служба буде тривати рік.

Президент дав до зрозуміння, що уряд покличе муринів у пропорції, в якій мурини стоять до загального населення (себто 9 на 100).

З нагоди підписання закону про вибірну військову службу президент видав ще заяву, в котрій підчеркує, що з правами для громадян звязані теж певні обовязки.

ВИЛКІ ПЕРЕДБАЧУЄ ДИКТАТУРУ З ВИБОРУ РУЗВЕЛТА.

КОФІВИЛ (Канзас). — У своїй великій виборчій промові, виголошеній у цій місцевости, де він ходив до вищої школи й грав у кошиківку, республиканський кандидат Вендел Л. Вилкі заповів, що Рузвелт, на випадок поновного вибору, заведе в Америці диктатуру. Отже, за словами Вилкія, головним питанням теперішних виборів є врятувати демократичну систему Злучених Держав.

Заявляючи себе оборонцем демократії, Вилкі казав, що Рузвелт стратив віру в народ і що ними керують цинїки.

НАЦІОНАЛЬНА ҐВАРДІЯ ПОЧИНАЄ ФЕДЕРАЛЬНУ СЛУЖБУ.

ВАШИНҐТОН. — У всіх тих стейтах, у котрих федеральний уряд покликав Національну Ґвардію до федеральної армії, члени Національної Ґвардії почали послушно свою нову службу.

Разом почало її в 26 стейтах коло 60,500 жовнірів. Зголошення до служби відбулося всюди спокійно й в порядку.

Перед рекрутаційним урядом федеральної армії в Ню Йорку зібралося перед підписанням військового закону президентом така маса молодих людей, охочих вступити до армії як добровольці, що військова команда мусіла покликати міську поліцію для зроблення порядку.

ГОЛ ПРОТИ ВИЛКІЯ ЗА ЗАЯВУ ПРО МІНХЕН.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Кордел Гол видав публичну заяву про промову Вендела Вилкія в Рок Айленді, в котрій Вилкі сказав, що президент Рузвелт телефонував до Гітлера й Мусолінія перед мінхенським пактом і радив їм продати чехів у неволю.

Заява Гола має гострий тон. Вона закидує републиканському кандидатові неправду й незнання історії останніх років. Гол каже, що Рузвелт ніколи до Гітлера й Мусолінія не телефонував.

ДАЛІ ПІЗНАЮТЬ ЖЕРТВИ ВИБУХУ.

КЕНВИЛ (Ню Джерзі). — З 47 жертв вибуху фабрики пороху підприємства „Геркюлес Павдер Ко." розпізнано далі три жертви. Тотожности двох жертв ще не стверджено. У понеділок відбулися похорони 8 жертв вибуху.

Підприємство почало наново працю.

ВРОЧИСТИЙ ПОХОРОН БЕНКГЕДА.

ВАШИНҐТОН. — У державнім похороні Вилйема Бенкгеда, покійного предсідника палати послів американського конґресу, взяли участь високі урядники американського уряду й репрезентанти всіх заграничних дипльоматичних представництв.

Похоронні промови виголосили конґресмени Рейборн і Мартин.

По похоронній врочистості в Вашинґтоні тіло відвезено до Алабами. Два спеціяльні поїзди повезли учасників похорону.

РЕЙБОРН ВИБРАНИЙ ОДНОГОЛОСНО ПРЕДСІДНИКОМ ПАЛАТИ.

ВАШИНҐТОН. — Коли тіло померлого предсідника палати послів американського конґресу лежало на катафальку в салі нарад, конґресмени одноголосно вибрали його наслідником конґресмена Сема Рейборна з Тексасу.

Вибори переведено негайно тому, бо за традицією конґресу ніяка палата не має бути без предсідника.

ЗАВОДЯТЬ ПРИМУСОВО ВИБОРЧІ МАШИНИ В НЮ ДЖЕРЗІ

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Републиканцям у леґіслятурі цього стейту вдалося перепертн закон про примусове заведення машин до голосування.

Републиканці кажуть, що цей закон звернений спеціяльно проти орґанізації джерзісітського посадника Гейґа.

ҐЛЕНА ФРЕНКА ПОХОРОНЯТЬ НА КОШТ ДЕРЖАВИ

МЕДИСОН (Висканзин). — Стейтовий уряд постановив справити похорон Ґленові Френкові, відомому виховникові й републиканському провідникові, що згинув в неділю, в автомобільнім випадку. Рівночасно уряд постановив лишити його імення на бальотах як кандидата на становище федерального сенатора.

ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО НОВИХ 5 УБИВСТВ

НЮ ЙОРК. — Ейб Релес, провідник бруклинської шайки вбивників, признався тут у суді до вбивства ще 5 осіб, подаючи загальну суму своїх жертв на 6 до 11 осіб.

Він ставав свідком проти своїх двох давних приятелів.

ЗАГРОЗА КОМУНІЗМУ СЕРЕД МУРИНІВ

НЮ ЙОРК. — На річній конвенції юнії портерів залізничих спальних ваґонів, единої муринської юнії в Злучених Державах, остерігали провідники юнії перед загрозою комунізму серед американських муринів. Бувші урядники юнії висказувалися проти комунізму як проти розвязки расового питання в Америці.

На конвенції внесено кілька резолюцій з поправками до статуту юнії, що комуністи не мають мати права бути вибраними до уряду юнії.

УЖЕ ДЕСЯТЬ НОЧЕЙ СТАВИТЬ ЛОНДОН ОПІР НІМЕЦЬКИМ НАЛЕТАМ

Не зважаючи на погану погоду і бурі німецькі налети на Лондон не маліють, а збільшаються. Американські кореспонденти стверджують, що німці бомбабрдують британську столицю з щораз більшою заїлістю. Навіть змінили тактику нападів. Бомбардують тепер головно середину міста. Також доносять про бомбардування інших міст і устя Тамізи. Бомбардують далі головно ночами, так, що цілу ніч чути гуркотіння літаків та гук бомб і протилетунських гармат.

НЕ ЗАБУВАЮТЬ І ЗА БЕРЛІН

Британська тактика повітряної боротьби звернена тепер майже цілковито на ті місцевости в Бельґії, Голяндії й Франції, звідки анґлійці надіються нападу. Ось ті міста є тепер постійно бомбардовані. Це: Антверпія, Остенд, Бульонь, Донкерк, Калє, Флошінґ і Гавр. Крім того британці бомбардують ще німецькі пристані: Вільгельмсгафен, Бремен і Гамбурґ. А далі Кап Ґрі Нез, звідки німці обстрілюють анґлійські береги з Грубих Берт. Бомбардовано теж кілька німецьких кораблів. Та попри те, як пишуть ґазети, британські літаки не забувають і за Берлін і бомбардують його ночами, щоб і берлінці пізнали, що це значить не спати в часі бомбардувань, як цього зазнають лондонці.

ЩО ЗА ПРИЧИНА ЦІЛКОВИТОЇ МОВЧАНКИ?

Берлінські часописи не згадують ні словом про те, що надходить пора німецького нападу на Анґлію. Взагалі є в ґазетах дуже мало про воєнні операції. Пишеться про них дуже загальниково й висміваєтьея британські воєнні комунікати, головно той, де кажеться, що минулої неділі британці зістрілили 185 німецьких літаків. Зі свого боку німці подають, що від 1. вересня знищили 854 британських літаків. Усе те не задоволяє читачів, ні заграничних кореспондентів. Вони приходять до заключення, що щось подібне можна було завважити перед нападом Німеччини на Данію і Норвеґію, а потім на Голяндію і Бельґію. Тому припускають, що й тепер німці лаґодяться до чогось дуже поважного, себто до властивого нападу на Анґлію. Кажуть, що досі не розпочато такого нападу можливо тому, що британці завдали багато шкоди тим місцям, звідки мав початись наступ.

В АНҐЛІЇ. — Анґлійці кажуть, що стільки лишилося з трамваю, що згорів від німецької бомби, киненої на одну вулицю в Лондоні.

СОВЄТИ ЗНОВУ АТАКУЮТЬ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ЯК „ІМПЕРІЯЛІСТИЧНІ"

МОСКВА. — Совєтська „Правда" розписується про боротьбу Злучених Держав і Японії в справі панування над Тихим океаном: Каже, що теперішні події надірвали ту рівновагу, яка панувала на Далекому Сході, а властиво на Пасифіку, коли там влада була поділена між три сили: Велика Британія, Злучені Держави і Японія. Тепер іде нова боротьба за владу, але вже тільки між Злученими Державами і Японією. А Злучені Держави, пише совєтський офіційний орган, мають тепер нагоду здійснити свої кольоніяльні амбіції. При тому ще пишеться таке, що Злучені Держави, прикриваючи себе доктриною Монрова про невмішування, вже виявили, що змагають до повної геґемонії над обидвома Америками. За дурницю вони набули вже від Анґлії ключ островів, що будуть тепер їхніми новими морськими базами. Та цього ще Злученим Державам замало. Вони, пише московська „Правда", будуть ще змагати опанувати і Тихим океаном а не тільки Атлянтиком.

ЯПОНІЯ И ІНДО-КИТАЙ.

ГАНОЙ (Французький Індо-Китай). — Виходить на таке що Японія готова вкоротці обсадити Французький Індо-Китай своїм військом у силі 25,000 вояків. Французький уряд у Віші мав уже дати на це свою згоду. Кажуть, що це є те саме, що цілковита втрата для Франції тої багатої кольонії, яку вона мала понад 60 років. Далі кажуть ще таке, що як тільки ввійдуть в Індо-Китай японські війська, то вмашируе також й китайська армія. Франція має в Індо-Китаї всього 20,000 свого війська і 100,000 вояків з тубильців. Ця армія булаб вистарчальна, якби мала відповідне число літаків, а так не є. Тому побоюються, що як тільки японці зачнуть бомбардування з літаків, тубильці не видержать і зрадять Французів. Тимбільше, що між ними ведеться сильна аґітація проти французів, ведена японськими аґентами.

Що на те Злучені Держави?

Ось це є питання, на яке ждуть відповіди. Кажуть, що ще в липні вислано місію до Вашинґтону з проханням допомоги в матеріялах, якої не одержано. Та тепер не улягає сумнівові що заняття Індо-Китаю японцями, нарушує інтереси Злучених Держав на Пасифіку. Тому і з допомогою може бути інакше.

ТИХИЙ ГЕРОЙ.

ЛОНДОН. — Канадієць, що виріс у Злучених Державах, лютинент Роберт Дейвис, років 41, розібрав бомбу, кинену біля катедри св. Павла. Кожна минута чи секунда цеї роботи могла принести йому смерть. Бомба була найбільша, яку колинебудь скинено на анґлійській землі. Вона булаб цілком знищила славну катедру, якби була вибухла. Дейвиса зачали величати „великим героем", але він заявив, що тільки виконав „звичайний джаб".

ЯК ВИГЛЯДАЄ ЗНИЩЕННЯ ЛОНДОНУ?

ЛОНДОН. — Анґлійська столиця потерпіла від німецького бомбардування. Це правда. Але статистика виказує, що потерпіло тільки 15,000 домів. Коли брати під увагу довгий час бомбардування і жорстокий спосіб нищення, то вислід не є такий, щоб можна було заключати, що бомбардування це такий воєнний спосіб, що може дійсно заважити на висліді війни. А це тому, що в Лондоні є який міліон таких будівель. В порівнанні з міліоном, цифра 15,000 не є велика.

В МАРОККО НЕСПОКІЙ.

ВІШІ. — З того, що доходить з Марокко й інших французьких посілостей в Африці й Азії можна вносити, що в тих посілостях є отвертий або тихий бунт проти французького уряду в Віші.

ТЯЖКЕ ПОЛОЖЕННЯ ШВАЙЦАРІЇ.

БЕРН (Швайцарія). — Мала швайцарська република має тяжке завдання, щоб вдержати себе невтральною. Ціла вона окружена „вісю". І залежна від сусідів, бо мусить імпортувати. Та проте вона рішена боронити всіми способами своєї повної незалежности.

МАВ БУТИ НАД ЛОНДОНОМ.

БЕРЛІН. — Німецька преса подає, що маршал Ґерінґ, що має бути наступником Гітлера, літав над Лондоном в супроводі двох німецьких бомбовиків. Оглянувши шкоду, нанесену британській столиці німецькими летунами, сказав, що він гордий з німецького летунства, якого він є орґанізатором. Ґерінґ має тепер 47 років. У минулій світовій війні визначився високо як летун і обняв команду летунської ескадри по смерти славного німецького летуна, барона фон Ріхтгофена.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРШИЙ РАЗ В ІСТОРІЇ АМЕРИКИ

У суботу ухвалив американський конґрес по довгому ваганні закон про загальний військовий обовязок.

Були ріжні пропозиції в справі меж віку цього обовязку, але остаточно конґрес згодився наложити цей обовязок на чоловіків від 21. до 35. року життя. Без сумніву це є вік, у якому людина найкраще може зносити трудноці військової служби. Були проєкти, щоби до військової реєстрації зобовязати мужчин аж до 65. року, не стільки для самої активної військової служби, скільки для розгляду усіх сил, якими американська держава може розглядати на випадок війни; цей останній проєкт не принято, але його майбутнього приняття ще не можна вважати неможливим у майбутньому.

Хоча урядові круги були би певно за такий ширший закон, президент підписав негайно такий закон, як він був ухвалений, щоби дальше не відкладати справи, що на думку уряду, вже й так непотрібно затягнулася. До певного ступня вагання конґресу при ухваленні цього закона зовсім оправдані й самозрозумілі. Що американські законодавці побоялися ухвалити чим скорше цей закон, не можна вважати дуже дивним, коли взяти під увагу, що це по раз перший в історії Злучених Держав ухвалено закон про загальний військовий обовязок, коли ще нема виповідженої війни. Досі все так бувало, що таку військову службу заводжено аж підчас війни. Тому й не можна дивуватися, що багатьом людям з тої причини привиджувалася військова диктатура. Звісно, диктатура є загрозою для всякої демократії, але не можна диктатури вважати вислідом самої загальної військової служби.

Поза зовсім зрозуміле вагання при робленні вперше такого далеко йдучого кроку американські законодавці вагалися зо заведенням військового закону зо звичайного страху перед голосами тих, на котрих цей обовязок спаде. Наконець, дуже можливо, що проти нього працювали ще й усякі інтриґи, використовуючи вже існуюче вагання.

Та якби справа не малася в минулому, які сумніви не були би проти цеї новини, все таки вона нині стає законом. Можливо, що цей закон міг би бути кращий, чи ширший, чи вужчий, чи скоріший, чи пізніший. Одначе, такий, який він є, він обовязує молодих людей у віці 21. до 35. року життя, і, на стільки можна судити з минулого, ці молоді люди зовсім певно свій законний обовязок виконають. Коли в минулому молоді люди йшли до військової служби вчас війни, то тепер зовсім певно підуть, коли військова служба ще не означає участи в війні. І молодь чужинецького походження, як у минулому, так і тепер цей обовязок певно виконає мужно й по громадянськи.

ПОСТІЙНО ДІЯТИ І ПОСТУПАТИ

Нераз доводиться чути на наших вічах, чи читати в нашій пресі, що американська статистика злочинів виказує, що американські суди мають ще найменше до діла з проступниками, що є з українського походження. З того звикли ми робити часто заключення, що ми найспокійніший нарід на світі. Знову многі з наших людей розуміють ту справу так, що як хто ніщо не вкрав, нікого не вбив, чи нікому не закаламутив домашнього спокою, то він уже знаменитий громадянин. Отже його „діяльність" і „знаменитість" полягає в тому, щоб він „нікому нічого не зробив і нікому не наражувався". Це часами сягає аж так далеко, що така людина, що то „нікому не наражається", часами саме за те домагається для себе чільного чи провідного становища. А що такі випадки дійсно бувають, то треба цю справу розібрати. Чи сама спокійна поведінка вистарчає до цього, щоб людина чи громада могли вважати себе за досконалі й взірцеві, тобто бути ідеалом до наслідування? Чи це дає людині чи громаді моральне право критикувати інших і закидати їм, що вони сіють незгоду, коли вони виявляють таку активність, що є чимсь новим і свіжим? Чи завданням людини або громади є спокійне животіння, чи може безупинна активність, а з тим і мимовільний заколот?

Читаємо щодня в ґазетах про відзначення такого й такого чоловіка: Одного за геройство; другого за те, що наразив своє життя, рятуючи когось з нещастя; третього за перемогу в бейзболовій грі; четвертого за новий винахід; пятого за знамениту наукову дисертацію і т. д. Повно згадок і повно ділянок людської діяльности. „Цей рух, то поступ, то надія світу" — пише у своїм творі „Серце" італійський письменник Едмондо де Амічіс. „Колиб цей рух упав, тоді людство попалоб назад у невіжество, у первісний дикий стан і згодом загинулоб".

Американські українці дійшли до самовдоволення тим, що здобули багато разів признання збірними мистецькими виступами у змаганнях з іншими ґрупами. Та і ця діяльність, за виїмками, дещо підупала в теперішньому часі. Також нічого не чути, чи який умовий робітник приготовляє щось нового. Не знаємо, чи хто пише яку книжку, чи працює над яким винаходом, або орґанізує якусь загальну імпрезу, що булаб виявом нової діяльности.

Виглядалоб, що засипляємо на „здобутих признаннях"? Чи не слід подумати про поширення наших надбань, про здобування симпатиків для української американської громади серед ближчих і дальших сусідів, про поширення наших впливів у міських, стейтових, федеральних колах? Чи не час уже подумати і про виступи на міжнародному терені? Доки то нам ждати? Аж трапиться якесь нещастя? Аж когось із нашої громади нападуть і ми вдоволимося лише висловом симпатії, або загнувши хвіст під себе втечемо з прилюдної арени, оправдуючися уроєною небезпекою?

Жива громада мусить безупинно відроджуватися, коли хоче щось осягнути. Нема народу, щоб вистарчав самий собі без дальшого розвитку, без нових діл і без пригод. А хто станув на становищі „моя хата з краю", він уже пропав для загалу. Так і наша українська громада в Злучених Державах: Як вона задоволена тим, що її ніхто не зачіпає, вона вже нахилилася до мертвоти. Такі часи, як тепер переживаємо, це часи геройських подвигів і великої відваги. Це часи, які вимагають діяння, великого діяння.

С.

ЯК ПРИЙШЛО ДО РОСІЙСЬКО-НІМЕЦЬКОГО ПАКТУ

Як твердо стоїть німецько-совєтський пакт, чи перетриває він довго, чи може заломиться, отце є питання, яке ще й до нині не розвязане. Через те люди, що цікавляться світовими подіями, збирають усякі дані, які можуть це питання розвязати.

Деякі причини до його розвязання подає Ґ. Е. Р. Ґедіє, заграничний кореспондент „Ню Йорк Таймсу", котрий недавно тому покинув становище кореспондента в Москві внаслідок заведення строгої цензури в совєтській Росії. В одній зо своїх статей, які він написав зприводу закінчення своєї служби в Москві, він подає відомі собі факти якраз щодо цього цікавого питання.

Як видно з його слів, пакт Сталіна з Гітлєром заскочив московську публичну опінію. Москалі, ба навіть комуністи, були до нього зовсім неприготовані. Зовсім, як комуністи поза Росією, котрі до того часу держалися строго приказу з Москви й антифашистівської лінії.

Казочка для комуністичних хлопців.

Така велика була несподіванка з приводу цього факту в Росії, що для заспокоєння цеї опінії большевицька пропаґанда пустила в обіг специяльну казочку про те, якто Сталін був усе проти такого пакту, якто він вірив усе Анґлії й Франції, аж поки Рібентроп, націстичний міністер заграничних справ, не привіз до Москви пластинки, зняті німецьким урядом з розмов між представниками Анґлії й Німеччини, розмов, у котрих представник Анґлії намовляв Німеччину починати війну з Росією. Ці рекорди з розмов Рібентроп забрав до Кремлю й казав своїм операторам „заграти" перед Сталіном, при чому перекладачі перекладали йому ці розмови на російську мову. Переконаний цими рекордами Сталін схопив нарешті за перо й чимскорше підписав пакт.

У цей спосіб большевицька пропаґанда малювала драматично вагання Сталіна щодо цього фату. Виходив з цього оповідання Сталін як імпульсивний чоловік, що робить великі рішення під впливом наглого переконання. Все це, на думку Ґедія, неправдиве. Сталін зовсім не є імпульсивною людиною, а вічно хитаючоюся й дуже обережною. І пакт зо Сталіном він не підписав під впливом наглого рішення, але по довгій розвазі й під натиском фактів.

Росія між Анґлією й Німеччиною.

По правді кажучи, пакт Сталіна з Гітлєром був вислідом зневірення Сталіна в щирість Анґлії й Франції. Ці держави, а головно Анґлія, переконували Сталіна, що вони хочуть покласти кінець Гітлєрові. Одначе факти з їх поведінки переконували Сталіна наглядно, що Франція й Анґлія властиво зовсім серіозно знищити Гітлєра не хотіли. Віддання Чехословаччини в руки Гітлєра остаточно переконали Літвінова, тодішнього комісаря заграничних справ, що „політика мирного фронту" остаточно збанкротувала, бо анґлійський уряд під кермою Чеймберлина й французький уряд під кермою Делядіє бажають собі відвернути Гітлєра від заходу, а повернути його на схід, проти Росії. Прийшовши до такого переконання, Літвінов зараз по мінхенському пакті подав Сталінові резиґнацію зо свого становища. Сталін резиґнації не приняв, але не тому, щоби він дивився на ситуацію інакше, як дивився Літвінов, але на те, щоби світ не бачив, що Сталін перестав зовсім довіряти Анґлії й Франції та що Росія може повернутися в іншу сторону. Крім цього Сталін хотів зробити ще нові проби довести до якогось порозуміння з Анґлією й Францією.

Це було менше-більше в цей час, що Літвінов скликав пресову конференцію й заявив заграничним кореспондентам: „Нині ще не запізно для злученого фронту мира проти аґресії. Але я кажу вам з усею серіозністю, що завтра вже може бути запізно".

Покищо не було нічого нового. Аж за кілька місяців опісля в в січні 1939 року прийшло між Сталіном й Гітлєром до переговорів за відновлення торговельної угоди. При тій нагоді Росія підняла питання злагодження гострого тону між двома країнами. Але знову нічого не було, аж до часу захоплення Праги Гітлєром у березні 1939 року. Тоді Росія запропонувала Анґлії конференцію в Будапешті, але Анґлія проєкт відкинула як передвчасний. З тим моментом, каже Ґедіє, большевицький уряд уже виразно передбачив зближення між Росією й Німеччиною. Тому Сталін приняв резиґнацію Літвінова й віддав комісаріят заграничних справ Молотові.

У той час Анґлія й Франція заґарантували Польщі й Румунії границі, при чому Росії не питалися, хоча вони потім думали домагатися, щоби Росія цю ґарантію піддержувала.

Німеччина між двома огнями.

Тимчасом Гітлєр, рішений на напад на Польщу, як на наступний крок у своїй кампанії за опанування світом, вагався з тим нападом, бо боявся війни на двох фронтах. Щоби уникнути такої можливости, він видно був готов погодитися зо Сталіном і дати Росії обіцянку не зачіпати її. Росії така пропозиція була би по нутру, бо війна з Німеччиною була її дуже не на руку: її державна й економічна будова була слаба, до того вона о с л а б л е н а сталінівськими „чистками" з років 1937—1938. Гітлєр готов був за війну на одному фронті заплатити дуже високу ціну, бо дозволити Росії скріпитися проти пізнішого нападу з боку Німеччини.

Західні держави між двома політиками.

Рівночасно Анґлія й Франція теж були на роздоріжжю. З політикою Чеймберлина й Делядіє не погоджувалися поважні суспільні сили, котрі натискали на свої уряди, щоби вони годилися зо совєтами й запевнилися, що на випадок, як Гітлєр приступить до нападу, він стане перед війною на два фронти.

Тимчасом Чеймберлин й Делядіє на таку політику не потягали з трьох причин. Поперше, вони не вірили в велику силу червоної армії; хоча на зовні вона виглядала імпонуючо, вони не вірили, що вона має велику справжню силу. Подруге, всякий доспіх совєтів мусів, на їх думку, відбитися зле на капіталізмі. Потретє, вони не вірили, що Польща потрапить здержувати Німеччину довгий час. З тих причин вони не хотіли робити ніяких жертв для угоди з Росією. Прямушені загальним домаганням робити угоду з Росією, уряди Франції й Анґлії пішли вести переговори, але не зо щирою думкою добитися угоди, а лише з наміром показати прихильникам угоди з Росією, що такі заходи робиться.

Дипльоматичні чемности.

На ці переговори анґлійський уряд виделеґував молодого дипльомата Вилйема Стренґа. Це вже було би помилкою, якщо Анґлія хотіла справді угоди з Росією, бо большевики тримаються строго дипльоматичної формалістики й Молотов не міг говорити з нижчим урядником від себе. До того Молотов мав повне уповноваження робити зобовязання в імені російського уряду, а анґлійський дипльомат мусів в кожній справі відноситися до Анґлії по потвердження.

Цю ситуацію визискав для Німеччини тодішній німецький представник у Москві, ґраф Шуленбурґ. Цей дипльомат старої школи, часто заявляв себе противником ріжних націстичних політик, але рівночасно мав повне довіря того самого націстичного уряду й мав у всіх справах вільну руку.

Остаточно анґлійсько-російські переговори станули на мертву точку, як Росія зажадала від Анґлії права на воєнні кроки на випадок „посередньої аґресії". Росія саме хотіла приготовитися до опору проти німецького нападу в цей спосіб, щоби вона перейшла свою західню границю, себто вступила на територію ріжних держав на захід від Росії. Та ці держави підняли перед Анґлією крик протесту, запевняючи Анґлію, що вони ніколи на це не дозволять. Під впливом цих запевнень, котрі, як ми нині знаємо, були пусті балачки, Анґлія відкинула домагання Росії.

Коли переговори Стренґа до нічого не довели, Анґлія й Франція вислали до Москви спільну військову місію для переговорів у справі кооперації на випадок війни. Цей крок розбудив ще більші підозріння в Москві. Большевицький уряд почув, що нарешті прийшла хвиля, коли Анґлія й Франція мусить негайно поставити на стіл свої карти. Анґлія й Франція цього не захотіли вчинити, і Росія хотячи-нехотячи зробила угоду з Німеччиною.

Зо слів Ґедіє виходило би, що Росія пакту з Німеччиною не хотіла, але пішла до нього аж тоді, як не могла добитися корисної для себе угоди з Анґлією й Францією. Був він властиво вислідом недовіря Росії до Анґлії й Франції як вислідом довіря до Німеччини. Навіть заняття західньої України Росією не було умовлене між Німеччиною й Росією. Росія заскочила ним Німеччину, як це виразно признав німецький амбасадор у Москві. Росія хотіла навіть захопити краї аж по саму Варшаву й задержати похід своїх військ аж тоді, як до Москви поспішно приїхав Рібентроп на другу візиту. До співпраці з Німеччиною, на думку Ґедіє, штовхнула Росію не любов до Німеччини, а страх перед нею.

Все це є важні сущні факти й, якщо вони справді маються так, як представляє Ґедіє, то з них можемо багато догадуватися про можливість дальшої співпраці Росії з Німеччиною.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ I.

(35)

X.

Почало тільки на світ благословитись, як старий отаман уже підвівся й звелів вартовим будити братчиків.

— Вставайте, дітки, вставайте, — говорив він, сідлаючи свого румака, та вирушимо холодком, поки спеки нема... А коні напоїмо в Саксагані.

— А що, батьку, чинити з ланськими кіньми? — звернувся до нього один із вартових.

— Відведіть їх до коршми та й віддайте кварцяникам: нехай їдуть ік лихій матері. Тепер уже нагоню не встигнуть закликати... А колиж оті панки ще сплять після вчорашнього то привяжіть коней коло коршми, а самі вертайтеся боржій, бо вже не рано...

Козаки, що таборували серед села на майдані, на погуки вартових бистро схоплювались, протирали очі й, побачивши, що полковник уже в сідлі, хапали сідла, що були їм за узголовя, й квапилися з ними до коней. За кілька хвиль усі були на конях.

— Готові, дітки? — гукнув старий.

— Готові, батьку! — відповіли.

Полковник ізняв шапку й перехрестився.

— Ну, то рушаймо з Богом! — сказав і торкнув вороного свого острогами.

В сірому, непевному світлі ще сонного досвітку потяглася вулицею червоно-чорна стяга, зґвалтувала собачню по ще безлюдних дворах, висунулася скоро за село на вигін, а переїхавши його, повернула на південь у степ.

Павло на своїм воронім пристав аж ззаду, в останній лаві, розваживши зовсім слушно, що не годиться йому, приблуді, та ще такому молодому, пхатись поперед братчиків. Що-правда, сьогодні — мабуть тому, що не в місті, а в степу — вершники почували себе вільніш, не так пильно додержували стрункости в шереґах, а то й зовсім мішали їх палили люльки, балакали, сміялися, а як хто, то й пісеньку стиха мугикав. Зачепили, звичайно, й нового товариша. Багато з них не все зрозуміли в нічній пригоді з кварцяниками, — отже, розпитували деякі подробиці, тішилися, жартували, і Павло почував, що вчорашня приязнь і ласка до нього старого ватага високо підняла його в очах братчиків. Соромливість його не припускала й думки, що це могло статися ще й від його нічних учинків у коршмі і взагалі від того, що довелося йому зазнати в ці останні дві ночі. Всю прихильність нових товаришів він пояснював тільки прихильністю старого, й більш нічим. Це позбавляло його відповіді братчикам навіть тіні якогось хизування, чванливости, самолюбування, зарозумілости, й ще більш привертало до його загартовані в боях, суворі серця лицарів. А ті, що бачили його надзвичайну тілесну силу, спокійну вдачу та здержливість, не відмовляли йому в приязні ще тому, що передбачали в молодикові в недалекій майбутності визначну лицарську постать, що — може статися — не раз прославить Січ Матір далеко поза межі вольностей війська запорозького й України. Не останню причину загальної прихильности до недавнього міщуха становила, розуміється, й його проста, чарівна краса при милій, ласкавій, безхитрій вдачі. Коли старий полковник дивився часом на юнака в одежі січового братчика, то мимоволі грізне обличчя його з насупленими аж на носа кострубатими бровами немов би розтавало й розпливалося в проміністій ухмилці, а рука сама потягалася до довгого сивого вуса й підкручувала його. „Ех, колись і ми такі були! — ніби хотів він сказати, — нехай мені лисий дідько межи очі чхне, коли брешу!..."

Що далі на південь посувалися козаки, то все дикіших прикмет набував степ. Досі Павло тільки чув про широкі, вільні степи та про вільних лицарів степових, а тепер сам був між ними, степ же поволі розгортався перед ним у всій своїй первісній, непорочній, цілинній красі й повабі. Тепер тільки зрозумів як слід Павло, чому в піснях, та й у розмовах, завжди говориться про степ, широкий. Ні вперед, ні праворуч, ані ліворуч, скільки оком скинеш, кінцякраю йому не бачиш. А обрії!... Аж потім, коли козацька доля вергла його, молодого лицаря, на морські хвилі, він побачив, що є й ще така сама по величності краса, що її зазнав оце вперше в степу.

Дніло. Захід був іще імлисто-темний, загадковий, непроглядний... Але схід... Боже всемогущий! що творилося на сході!...

(Дальше буде).

З ДНЯ

ВЧЕНІ ПРОЧУНЯЛИСЬ.

Глибоко вчені люди бувають деколи дуже забудькуваті. Про славного вченого фізика Ампера говорили таке: Він мав два улюблені коти. Один кіт був дуже великий, другий дуже малий. Нікому не вільно було входити до його лябораторії, крім тих двох котів. Але вченому Амперові приходилось часто відриватись від роботи і відчиняти котам двері, коли вони мявкали й хотіли ввійти досередини. Щоб уникнути цих безнастанних перерв він закликав столяра і велів йому вирізати в дверях діри: одну велику, для великого кота, а другу малу, для малого. Коли столяр завважив, що одна, велика діра вистарчить, бо нею пройде також малий кіт, Ампер із захопленням признав йому рацію та дивувався, що він до цього сам не додумався.

ВЧЕНІ ДУМАЮТЬ ПРО ДЕМОКРАТІЮ.

В Ню Йорку відбуваються вже кілька днів наради 500 вчених стислих наук, фільософів, та духовних провідників над тим, щоб устійнити поняття демократії. Вже двацять літ ведеться в Европі боротьба за устійнення певних суспільних напрямків і в тій боротьбі повиростали фашизми, комунізми, націзми, фалянґізми, та інші тоталітарні устрої, а вчені Америки щойно тепер приходять до голови по розум, щоб те саме зробити з демократією. Але краще пізно як ніколи.

На згаданих нарадах учені загально стверджували, що демократичні засади на ріжних ділянках суспільного життя, можна узгіднити і згармонізувати. Але це забере їм два роки часу. Також стверджували, що потребу узгіднення викликали тоталітарні фільософії, які зробили це скоріше і черезз те знайшли зрозуміння серед мас, а далі набрали великої розгонової сили.

ПАРАДОКС.

Ось ті наші вчені мусять відчувати парадоксальність своєї власної роботи. Бож узгіднювання, гармонізування й надавання одностріпйности демократії на всіх ділянках суспільного життя, це також свого роду тоталізм. Це буде тоталізм демократичний, кращий і свободолюбніший від диктаторських тоталізмів, але всеодно таталізм. Ця обставина, правдоподібно, змусить всіх зревідувати дотеперішнє поняття тоталізму й заставить їх слово уживати кожний раз з прикметником, а не загальниково.

РОЗБІЖНОСТИ ДЕМОКРАТІЇ.

В який спосіб творились духові розбіжности в демократичній системі? Чимало людей уважають демократію за одну лиш засаду. Мовляв, суспільні течії, ріжні політичні, економічні і релігійні інституції, ріжні підприємства, ріжні професії, ріжні кляси, ріжні наукові і мистецькі цінности, творяться на засаді свободи, ніхто їх росту не спинює і ніхто не каже їм як вони мають рости та в котрий бік клонитись.

Але як довго було досить місця для росту ця засада могла вцілости бути шанована. Згодом місця почало не ставати. Одні суспільні вартости — політичні, економічні, культурні — почали виростати понад інших і силою своєї величини почали забирати місце іншим. Демократична засада свободи росту була ніби задержана. Алеж вся та чисельна дрібота, що залишилась під могутніми пнями ріжних нечисельних суспільних величин, почала вянути. Де далі вона почала демократію пояснювати на свій лад: Демократія — значить рівне трактування всіх людей; це значить добробут і можливости розвою для найбільшого числа рядових громадян. В теорії, говорили низи, ми ніби маємо право добиватись до чогось вищого. Але в практиці ні чорт не продереться крізь галузи тих величин, що вже вибуяли над нами. Ось хай хтось із рядових дрібних громадян попробує конкурувати, скажім, виробом авт з Фордом, чи Дженерал Моторс, чи з іншими велитнями промислового й фінансового світу. Щож то за демократія, коли ніби є свобода вибиватись на верх, а в дійности цього зробити не можна.

Такий підхід до демократії, в додатку з правом виборчого голосу рядового громадянина, починає справді себе відчувати в цілій суспільній будові і заставляти людей думати ще раз над демократією.

РОЗБІЖНОСТИ В НАУЦІ.

Наука в демократичнім устрою також розвивалась довільно. Ніхто не говорив вченим, до якої точки вони повинні в своїх стисло наукових, чи фільософічних студіях прямувати. Їх ум був вільний. Дуже часто вони самі не знали, до яких наукових висновків доведуть їх студії. Їх наукові висновки були справді найріжнородніші. Вони стріляли в ріжних напрямках. Кожний спеціяліст думав про свою науку, не дбаючи, чи її біг гармонізується з бігом іншої галузі, та чи творить одну згармонізовану цілість.

Внаслідок популяризації науки рядовий громадянин почав обзнакомлюватись згрубша з ріжними висновками наукових галузей. Він почав їх синтезувати. Та заразже відчув у них великі розбіжности. Він далі побачив, що в тих емпіричних науках і фільософіях, що потворились на засаді повної свободи і демократії, нема провідної думки. Ці науки, замісць повчати його в чомусь, почали його ґрунтовно пантеличити.

ТОТАЛІЗМИ.

На цім спантеличенні виростали тоталізми, які насвітлювали світ послідовно під одним кутом. Внутрішню політику, економіку, релігію, науку, мистецтво, расу, заграничну політику і всі інші найдрібніші прояви життя, тотальні диктатури насвітлювали під кутом інтересів нації. Загал знайшов у тім толк. Зчерги ці тотальні науки набрали динамічного розгону.

Тепер американські вчені поступають розумно і хочуть конкурувати з диктаторськими тоталізмами їхніми власними методами.

З ДІЯЛЬНОСТИ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

БОСТАН, МАСС.

Збільшуємо У. Н. Союз.

Надходить осінь, а за нею зима. Будемо мати довгі вечорі. Гріхом булоб не використати їх на якусь корисну ціль. А тою ціллю повинно бути приєднування нових членів для У. Н. Союзу.

Прикро робиться, читаючи звіт головного секретаря У. Н. С., що деякі відділи стоять роками на місци і ні трошка не зростають. Чому це так? Ми знаємо добре, що хоч нова еміґрація до Америки не приходить, то всетаки серед старих українських іміґрантів є ще багато таких, що не належать до жадної української інституції, зокрема до У. Н. Союзу. Зорґанізованих є лиш 10%. Де решта? Крім того старі іміґранти дочекались вже родини, мають діти. Їх треба втягнути до орґанізації, в їх власнім інтересі. Про добрість грамот У. Н. Союзу не будемо тут знов повторяти, бо це загально відома річ.

Чомуж тоді не занятись орґанізуванням нових членів? Це повинні виконати в першу чергу урядники поодиноких відділів. Вони повинні самі занятись орґанізуванням і інших до цього затягнути. Бо нині так справи зложились, що ми відтяті від рідних земель і не можемо помагати старокраєвим інституціям як Рідна Школа, інваліди, політичні вязні, Просвіта і т. п. А тому ми повинні присвятити чимало уваги для скріплення нашого власного життя і наших власних інституцій тут на американськім ґрунті. Тож берімся до роботи, орґанізуймо тисячі нових членів, для нашого власного добра і цілої Америки.

Н. Давискиба,
гол. радний У.Н.С.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ІЗ ПОЕМИ БАЙРОНА „МАЗЕПА"

Тому два роки світ святкував 150-літні народини Джорджа Ґордона Байрона, одного з найбільших анґлійських поетів, якого твори відомі в цілому світі й перекладені на всі культурні мови.

Наслідком нещасливого подружого життя він мусів покинути Анґлію й переживав якийсь час в Італії, де в 1818 р. видав поему „Мазепа", написану під впливом того, що вичитав про цю епоху в творі французького фільософа й історика Вольтера п. н. „Хроніка Карла XII".

Побут Байрона в Італії відомий з того, що він тоді перехилився на сторону тих революційних рухів, що тоді нуртували. Він гостро критикував поневолення і національні утиски з боку урядів, Італії, Австрії й Анґлії, що зєднало йому велику прихильність серед свободолюбних людей. Зокрема підпирав він революційні змагання грецького народу і видав велику суму гроша на орґанізування революційного грецького війська. В хвилі, коли сам особисто хотів взяти участь у воєнному наступі, захорів на пропасницю і помер 19. квітня 1824 р. у 36 році життя. Серце його поховане в Греції, а тіло відослано до Анґлії.

„Байронізм" це те слово, яким означається в літературі вплив творів Байрона. А той вплив видно у літературах усіх народів. Між іншим „байронізм" це теж бунт і проти несправедливого суспільного ладу і всякого гнету.

„Твір Байрона „Мазепа", з якого подаємо уривки, переложили на українську мову М. Старицький і Дмитро Загул. Тут подаємо дещо з перекладу того останнього, що є родом з Буковини і живе в Советах.

Байрон змальовує нам у своїй поемі постать великого гетьмана, коли він і шведський король Карло XII, після нещасливого полтавського бою, з недобитками козацького і шведського війська, втікають із України перед погонею військ московського царя Петра І. Після кількох днів утечі військо отаборилося до відпочинку.

...рештка лицарів сиділа,
Німа, понура і сумна,
Круг короля й його коня.
Бож у нещасті, наче тінь,
Людини не покине кінь.
А поруч, в лицарській юрбі,
Де звісив дуб гілля дебеле,
Мазепа стомлений собі,
З трави тверду постелю стеле.
Гетьман, похмурий і старий,
І сам, як дуб той віковий.
Та спершу, хоч стомивсь задня,
Козацький князь обтер коня,
Розпутав, розгнуздав, обчистив,
Розгладив гриву, ноги, хвіст,
Послав йому трави та листу
І тішився, що карий їсть.
А то журився довгий час,
Що змучений скакун не пас
В нічній росі трави-отави...

Із цим упоравшись, гетьман
На землю розіслав жупан,
Списа до дерева припер,
І взявсь оглянути тепер
Рушницю, чи вона як-слід
Перенесла важкий похід,
Чи в кремінь потрапля курок,
Оглянув піхву, ще й ефес[1]),
Чи вже не перетерся десь
Його міцний ремінний пас.
А потім славний ватажок
Добув торбинку й боклажок[2]),
Увесь убогий свій припас, —
І з Карлом і всіма з почоту
Гостинно поділився він...

Шведський король просить Мазепу, щоб розповів йому про ту подію, яка ніби то мала скластися з гетьманом, як він був іще молодий, як пробував на дворі польського короля Яна Казимира та як закохався в одну шляхтянку, дружину одного польського воєводи-ґрафа. І Мазепа оповідає:

Красунь-юнак я був тоді...
Тепер, коли вже сімдесятий
Мені минув, не гріх сказати,
Що в дні юнацтва золоті,
Бувало, кожного вельможу,
З мужів чи хлопців, переможу
У всій привабній марноті.
Яж був веселий і стрункий —
І вигляд мій не був такий
Поморщений, як ось тепер;
То час війни й турботи стер
З обличчя душу, що неголніб
Мене вже й родичі[3]) пізнать,
Колиб могли моє сьогодні
З моїм учора порівнять.
Алеж колишніх рис моїх
Іще раніше я позбувся,
Аніж суворий вік торкнувся
Рукою старости до них.
Літа, як бачте, не вгасили
В мені ні мужности, ні сили,
А то вночі зпід цих гілок,
Під чорним небом без зірок
Яб не розказував казок...

Тут гетьман описує небуденну красу Терези — так звалася шляхтянка — змальовує своє гаряче почуття до неї, визнає, що почував себе тоді найщасливішою людиною на світі, бо й Тереза кохала його гарячою любовю, алеж його підгляділи на сходинах із нею, і ґраф придумав страшну помсту для Мазепи: казав привязати його на хребет коневі й пустити у степи. Довго кінь ніс молодого Мазепу світами та шалений біг надірвав його сили, й він упав із своєю жертвою мертвий. Мазепа утратив память...

Прокинувсь... Де я? Чиж оце
Людське схилялося лице
Ласкаво, ніжно надо мною?
Невжеж це я лежу в покою?
На ліжку я лежу, чи ні?
Чиїж це очі неземні
На мене дивляться так мило?
Тут я свої примкнув на хвилю,
Бо сумнівався ще, чи я
Очуняв дійсно з забуття.
Дівчатко з довгою косою,
Струнке, вродливе і ставне —
Сиділо в хаті під стіною
І пасло поглядом мене.
Як тільки я прийшов до тями,
То стрінувся з її очами,
Бо час-од-часу ці дівочі
Великі й ясні дикі очі,
Повніські співчуття й жалю,
На постіль падали мою.
Девивсь я довго... Аж тепер
Я зрозумів, що ще не вмер,
Що це й не сон, бо хтось не дав
Мене на жир шулік і гав.
Побачила дочка козацька,
Що очі я одкрив на мить,
І посміхнулась... Я зненацька
Схопився, хтів заговорить,
Але не зміг... Вонаж на рота
Поклала пальчики мені,
Щоб я й не намагався доти,
Аж сили вернуться мої.
За руку узяла з любовю,
Щось там поправила в зголовлю[4]),
І до порога навшпиньках —
Когось гукнула... В тих устах
Солодкий голос, а в ході
Звучала музика тоді...
Та ті, кого вона гукнула,
Не прокидались, і вона
З кімнати вибігла сама...
Та передтим вона кивнула
Весела поглядом мені,
Що я не сам, що я в сімї,
Що нічого мені боятись,
Бо всі близенько, і в потребі
Я їх побачу біля себе,
Готових у пригоді стати,
Що хутко вернеться й сама.
Я бачу, що її нема,
Що вийшла з хати, і чогось
Мені нещасному здалось,
Що я зоставсь такий самітний,
Такий покинутий, безрідний...

Гетьмана найшли у степу козаки, забрали його до себе, привернули йому здоровля, і згодом він „став гетьманом в їх країні". Байрон думає, що помста ґрафа „проклала путь йому (Мазепі) до трону"...

Цим кінчиться оповідання самого гетьмана. Саме це оповідання заколисало до сну шведського короля, що, змореений трудами, нарешті міг відпочити. Цим Байрон і кінчає свою поему...

[1]) ефес — держак шаблі.

[2]) боклажок — татарське слово — бляшанка на воду.

[3]) родичі — близькі своєки.

[4]) зголовя, старе українське слово — подушка.

Половина населення Аляски, що виносить 75,000, складається з ескимосів та індіян і з невеликого числа японців.

КОМУНІЗМ ВМЕР У СОВЕТАХ

У Женева Парк, в Онтеріо, промовляв дня 18. серпня, перед Канадійським Інститутом для Економії і Політики, капітан Трейсі Филипс з Отави, відомий подорожник і письменник. У своїй бесіді він заявив, що „в Советській Росії нема довше такої речі як комунізм".

„Цей термін (слово) вживається в Советській Росії тільки як предмет на експорт — для консумції решти світу", говорив Филипс. Росією управляє тепер бюрократія, що є при владі, а яка послугується родом національного соціялізму — національного містицизму — наслідуючого націстів, а який стався конечний з огляду на німецьку небезпеку і потребу зцементування народів СССР, що дуже ріжняться між собою.

Хоч більшість диких звірят у південній Африці призвичаюються до аероплянів, одних львів нападає панічний страх на його вид, і він ховається в найгустіші нетри (джунґлі), коли появиться літак.

ДРІБНІ ВІСТІ

— **Сильвія Аґелоф,** приятелька вбивника Льва Троцького, втратила своє становище як дослідувачка при роздаванні допомоги в Ню Йорку.

— **Дві юнії** в фабриці автомобілів Фіша в Флинт, Миш., посварилися й треба було замкнути фабрику.

— **Іван Батя,** чеський фабрикант взуття, що має великі привілеї в Злучених Державах, попав в підозріння влади у Вашингтоні, начеб він був на службі Німеччини.

— **Американський Леґіон у Ню Йорку** розпочав процес проти іменування комуніста Ґерсона міським урядовцем. Міський адвокат не хоче боронити Ґерсона.

— **По центі склянку молока** будуть продавати шкільним дітям у Ню Йорку від 1. жовтня.

— **Волокно за нігтями** Ришарда Міліндера з Белфонт, Пенсильвенія, дало ключку до викриття, що він був убивником Феї Ґейтс ще 5 травня.

ТУТ ЗГИНУЛИ 47 ЛЮДЕЙ. — Вид знищення, що було вислідом вибуху в фабриці підприємства „Геркюлес Павдер Ко." у Кенвилі, Ню Джерзі. Вибух знищив трицять будинків.

З МУЗИКИ

НЮ ЙОРК.

Композиція українського композитора на американськім концерті.

У минулу неділю, 15. вересня, на концерті „Ню Йорк Сіті Оркестра" що відбувся в Бруклинському Музею, під диригентурою Евгена Плотникова, відограно відому українським любителям музики композицію звісного українського композитора Павла Печеніги-Углицького „Аркан".

Орхестра виконала твір з питомим їй викінченням, віддаючи живловий запал твору. Публика гучними й довготривалими оплесками дала вислів свойому захопленні твором українського композитора, що в ньому розробив у ширший твір український танкову мельодію.

В Аргентині мешкає 3,000,000 італійців, а в Бразилії 2,000,000.

У Злучених Державах є 7,500,000 осіб, що мають 65 літ або більше.

У Злучених Державах є 6,226 реґістрованих шпиталів.

СОБОР СВ. ПАВЛА В ЛОНДОНІ, коло котрого впало кілька німецьких бомб з літаків. Бомби не вибухнули. Лондонська поліція одну з них уже розібрала, не спричиняючи вибуху.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372., відбудуться в пятницю, 20. вересня, в годині 7:30 вечором, в домі, де збори все відбуваються. Просимо всіх членів прийти начас, бо маємо справи до полагодження. — Ю. Голинський, предс.; В. Реновець, кас.; Й. Ярема, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Звичайні місячні зборе Бр. св. О. Николая, від. 106., відбудуться в неділю, 22. вересня, в годині 12. вполудне зараз по Сл. Божій, в гали церковній, Оклей і Райс ул. Проситься всіх членів і членниць явитися на ті збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени, старайтеся сплачувати свій залеглий довг, бо в противнім разі можете бути суспендовані. Суспендовані члени в місяці липні, як що цього місяця не прейдуть і свого довгу бодай в части не заплатите, так з кінцем місяця вересня будете виключені з організації. Просимо наших членів старайтеся приєднуйте нових членів тай вписуйте свої діти в члени У. Н. Союзу. — Н. Гуль, предс.; В. Єдинак, кас.; Г. Дацьків, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 241., відбудуться в суботу, 21. вересня, в церковній ґалі, в 7. годині ввечір. Проситься членів прийти начас і привести своїх дітей і вписати їх до У. Н. Союзу. — Й. Ґалонишка, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83., повідомляє своїх членів, що проминув літній час та що місячні збори відбудуться в неділю, 22. вересня, в годині 1. пополудні, в домі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин улиця. Проситься членів прибути численно, бо через літній час збори не відбувалися задля причини неприсутних членів. Є ріжні справи, котрі треба вирішити тільки через формальні збори. Член, котрий не явиться без важної причини, поступеться з ним після статуту товариства. Довгуючих членів напоминається вирівняти свої вкладки. — М. Кончок, предс.; О. Бабяк, кас.; С. Чорномаз, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. Треті квартальні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350., відбудуться в неділю, 22. вересня, в годині 5. пополудні, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Проситься членів і членниць, місцевих і позамісцевих, прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Також напоминається довгуючих членів, щоби вирівняли свої залеглі вкладки, бо в противнім разі поступиться після статуту. Проситься не забувати за нових членів, а старатися приєднати до Батька У. Н. Союзу. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252., відбудуться в неділю, 22. вересня, в годині 12:30, при 1944 Ірі улиці. Проситься всіх членів прийти на збори. — Є. Семочко, предс.; П. Хомин, рек. секр.; М. Батюк, фін. секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Збори Тов. Любов, від. 370., відбудуться в суботу, 21. вересня, в церковній гали, 127 Парк ул., в годині 7. ввечір. Проситься й упоминається усе членство, що мусово має явитись на ті збори, бо зайшла справа, котра тичиться особисто кожного члена. Членe, котрі мають залеглі вкладки, мусять заплатити, щоб не наразитися на якусь неприємність. Товариська каса є під упадком через виплати бенефітів. Тож на ту ціль устроюється підприємство. Томуж усі члени мають рішити на цих зборах, якбе поліпшити ту справу. — П. Воляник, пр.; О. Гіна, кас.; М. Сампара, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Квартальні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42., відбудуться в неділю, 22. вересня, в годині 2. пополудні, в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Ев. Шановні члени і членниці! Звісно вам, що квартальні збори важніші як звичайні. На цих зборах можуть ухвалювати і важніші справи, тому й проситься всіх членів зійтись громадно на ці збори, щоб взяти участь у важних нарадах. — В. Юсипчук, предс.; В. Лелет, кас.; П. Головчук, фін. секр.

ТРЕБА ПЕРЕДБАЧУВАТИ

ЛОНДОН. — Лондонські собвеї тепер завалені тисячами бездомних, що шукають там охорони перед німецькими налетами. Дотого в собвеях тепло, а для бідних людей це багато значить. Але те є великою перешкодою для транспорту. Думаючи над тим, як цьому зарадити, пригадують собі, як то уряд відкинув проєкт проф. Гелдейна, що, приглянувшись бомбардуванням Мадриду в Еспанії, доражджував британській владі будувати глибокі схоронища, такі, які бачив в Мадриді. Та це виглядало тоді для уряду задорого...

МАДЯРЩИНА В НАЦІСТІВСЬКИХ РУКАХ

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Американський кореспондент, що пише з Істанбулу, подає, що Мадярщина є вже „підданою Німеччини". Мадярські ґазети, каже він, пишуть те, що подає д-р Ґебельс, німецький міністер пропаганди. Німецьке Ґештапо урядує спокійно в цілій Мадярщині. Появляються щораз нові декрети, звернені проти жидів, яким дається тільки фізичну роботу.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

РОМ, Н. Й.

На Червоний Хрест.

В суботу, 17. серпня ц. р. громадяни Андрій Москів і його дружина обходили в ґалі Йосифа Яворського 35-літній ювилей свого подружого життя. З цеї нагоди їх донька Софія, та п. Мандрик і п. Худик, влаштували їм забаву. Як ювиляти вступили в галю їх привітав хлібом і сілью тостмайстер Дмитро Іванців та побажав їм всякого добра. Тостмайстер покликував також інших бесідників, серед них представника ромської громади Олексу Ґадза, а від ромської парохії Теодора Боднара з Лій. Говорили також Микола Мандрик і Микола Худик, а на кінець ювилят А. Москів, та подякував приявним за честь і прихильність.

Забавлюючись приявні не забули також про народні ціли і зібрали поміж собою $7.50 на Червоний Хрест. По $1: зложили: Д. Іванців, А. Москів, Т. Гречкосій. Решта дрібними. Гроші вислано через Обеднання.

Іван Лаврук.

БРУКЛИН, Н. Й.

На добру ціль.

З нагоди панахиди, замовленої гром. Миколою і Гнатом Цебрівським за покійних родичів, в домі Миколи Цибрівського відбулась забава. На тій забаві гром. Петро Михалюк згадав про наш старий край і про наших політичних утікачів, що шляються по заграницях, пробуючи рушити нашу справу з місця. Приявні зложили на ту ціль жертви в сумі $15. Збіркою занялась пані Сеньків. Зложили по $2: М. Цебрівський, П. Михалюк, П. Семків; по $1: пані Семків, П. Дикий, Д. Цебрівський, Т. Скульський, Т. Семків, А. Семків, Т. Апанович. Гроші $15 вислано через Обеднання на ціль визвольної акції, ведені нашими політичними діячами за границею.

Петро Михалюк.

НАСЕЛЕННЯ ВАНДРУЄ НА ЗАХІД

ВАШИНГТОН. — На підставі цензусу приходять урядові до висновку, що населення Америки, починаючи від 1930 року, пересувається постійно зі східних на західні стейти. Найбільше населення дістала Каліфорнія, ле й інші західні стейти викazують приріст, хоч, що правда, деякі стейти вилюднюються. До таких стейтів, де населення меншає, належать між ін.: Савт і Норт Дакота, Оклагома, Небраска й Канзас. Зо стейтів, що їх населенняприросло, належать: Ню Мексико, Тексас, Луізіяна, Невада, а далі південні стейти, як: Тенесі, Верджінія, Норт Керолайна і Флорида. Надзвичайний приріст населення в Каліфорнії приписують існуванню фільмової індустрії в Галивуді.

ВІДКРИЛИ НАЙВАЖНІЩИЙ ВІТАМІН

ДІТРОЙТ. — Американське Хемічне Товариство проголосило відкриття нового вітаміну, названого „Біотин". Це найсильніша фізіольоґічна речовина, досі знана в науці. Вона така сильна, що без неї деякі звірята не можуть жити. Але тому, що дуже сильна, її дуже мало і тому, наприклад, її важуть міліоновими частинками грама. Коли щур погибає без біотину, його можна зберегти при житті, коли одно зеренце розпуститься в міліонах ґальонів води і дається цієї води напити щурові. Біотин міститься в молясі, в молоці, в дріжджу, свинячій печінці, пшениці, жовтій кукурудзі, фасолі, в соку трави і в деяких інших харчових засобах.

Недавно винайдено виріб еластичного скла, з якого робиться підвязки, пояси і інші предмети одягу.

З фунта чаю можна пересічно мати від 150 до 200 горняток напитку.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 9. вересня 1940. р. по короткій недузі померла в Стемфорді, Конн., довголітня членкиня Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350 У. Н. Союзу,

ФРАНЦІШКА ТИРЧИК.

Походила зо села Вдоміль, повіт Сянік, Західня Україна. Роджена 30. березня 1834. р., померла в 56. році життя. Похорон відбувся в четвер, 12. вересня, в годині 9. рано до церкви St. Mary R. C. Church, відтак на вічний спочинок на цвинтар Springdale, Conn.

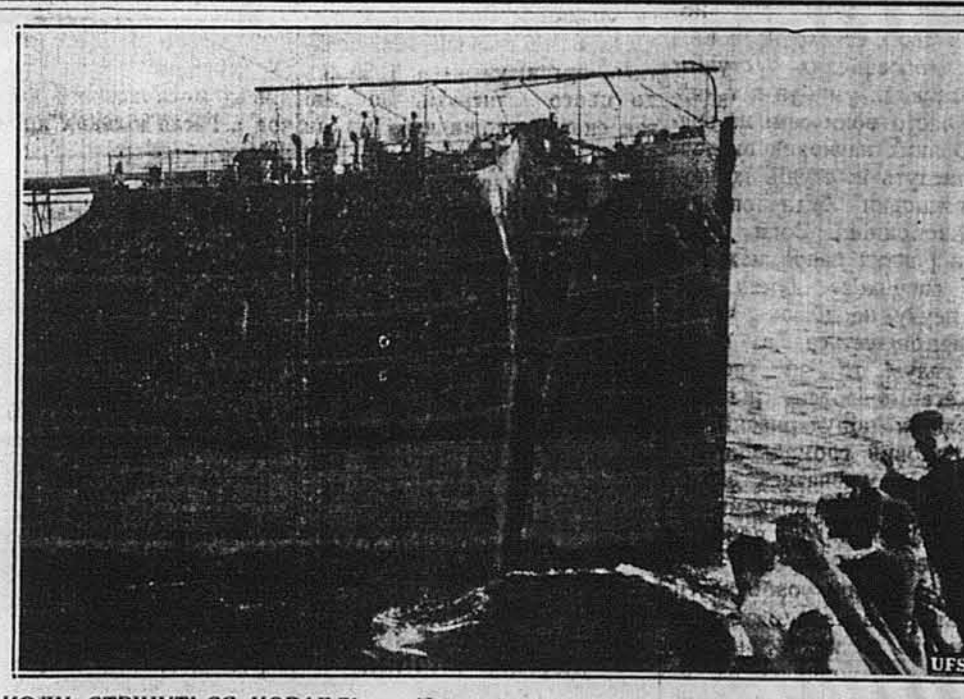
Покійна вступила до У. Н. Союзу 16. січня 1916. р. Була членкою 24 роки.

Покійна оставила в смутку мужа Йосифа Терчик, першого організатора 350. відділу; дві дочки: Мілю і Стефанію і одного сина, Богдана. У похороні взяли участь члени і членниці Братства, від. 350., кревні та знайомі. Смерть забрала щиру членкиню та щиру громадянку, що була всім добре знана у місті Стемфорді.

Нехай прибрана земля буде для Неї пером! В. І. П.!

Ілько Михайлишин, секр.

Щоб достарчити деревної папки для ґазети, що має 24 сторін, треба кусника дерева на два цалі високого, 3 цалі широрокого та 4 цалі довгого.

КОЛИ СТРІНУТЬСЯ КОРАБЛІ. — При заїзді до нюйорського порту ударивсь норвезький нафтовий корабель „Літіопа" з грецьким кораблем „Неа Геляс". Від ударення в боці „Літіопи" зробилася діра, що сягає від води до самого верхнього поклаву. Капітан грецького корабля виную капітана норвезького корабля за те, що цей не держався курсу.

ТАРЗАН, ч. 106. Справжня різня.

Бездушно напали пірати з джунґлів череду слонів, перемінюючи їх у перестрашену збентежену отару.

Тоді Говко кинувся поміж них, підрізуючи їх стегна й вони падали безборонні.

Коли Тарзан наспів, злість палила його серце. Понад суматоху давсь чути його потрясаючий голос:

„Стрівайте! Це Тарзан вам приказує!". Але як він міг добитися, щоб оця ватага послухала його приказу?